

54: Bedelli Askerlik

Tarık Ebu Abdullah

8 Ağu, 2017

<https://ilimvecihat.com>

SORU

Selamun aleykum hocam, Bedelli askerlikten yaralanmak için kredi çekenlerin durumu nedir ama niyet sadece küfür ordusunda bulunmamak caiz midir? Tavsiyeniz nedir birçok kardeş cevabınızı bekliyor durum acil, cezakeAllahuhayren biiznillah.

CEVAP

Aleykum selam ve rahmetullahi ve berekatuhû. Hamd âlemlerin rabbi olan Allah'a, salât ve selam efendimiz Rasûlullah'a, ehli beytine, ashabına ve yolunu takip eden mü'minlere olsun.

Muhterem kardeşim soruna cevap verebilmek için dört mevzuyu irdelemek lazım. Bir: T.C. ordusunda askerliğin hükmü. İki: Türkiye'de bedelli askerliğin hükmü. Üç: Kredi çekmenin hükmü. Dört: T.C. ordusunda bedelli askerlik için kredi çekmek.

Birinci mevzu: T.C. ordusunda askerlik yapmanın hükmü.

T.C. ordusunda askerlik yapmak küfürdür ve asıl olan bu orduda görev yapan her bir askerin kâfir olmasıdır, lehine icra edebileceğimiz manilerin var olması hali müstesna. Bunu "Askerliğin Hükmü" adlı cevapta izah etmeye çalıştım. Oraya müracaat edebilirsiniz.

İkinci mevzu: Türkiye'de bedelli askerliğin hükmü.

Bedelli askerliğin suretleri değişiktir. Uzun zamandır Türkiye de değişik şartlar altında bedelli askerlik yapılıyor. Bizim bu cevapta değerlendirdiğimiz hali son olarak Hükümet tarafından açıklandığı üzere belirli bir bedel karşılığında hiçbir şekilde askerlik yapılmadığı ve mevcut idari ve adli işlemlerin iptal edildiği halidir.

13 Aralık 2014 tarihli 29204 sayılı Resmi Gazete'de söz konusu kanun şöyle ilan edildi:

KANUN

ASKERLİK KANUNU İLE SÖZLEŞMELİ ERBAŞ VE ER

KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA

DAİR KANUN

Kanun No. 6582 Kabul Tarihi: 10/12/2014

MADDE 1 - 21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 52 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte her ne sebeple olursa olsun henüz fiili askerlik hizmetine başlamamış ve 1 Ocak 1988 tarihinden (bu tarih dahil) önce doğan 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu ile 1111 sayılı Askerlik Kanununa tabi yükümlüler; istekleri halinde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde askerlik şubelerine veya yurt dışı temsilciliklerine başvurmaları ve 18.000 Türk lirası veya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz satış kuruna göre ödeme tarihindeki karşılığı kadar konvertibl yabancı ülke parasını defaten ödemeleri şartıyla **temel askerlik eğitimine tabi tutulmaksızın askerlik hizmetini yerine getirmiş sayılırlar.**

Her ne sebeple olursa olsun daha önce bedelli veya dövizli askerlik hizmeti kapsamından ıkarılanlardan yaş şartını taşıyanlar, istekleri halinde birinci fıkra hükümlerinden yararlanırlar.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sağlık sebebiyle haklarında verilen askerliğe elverişli olmadıklarına dair kararlardan dolayı askerlik hizmetinden muaf tutulanlar da istekleri halinde yaş şartı aranmaksızın birinci fıkra hükümlerinden yararlanırlar.

Bu uygulama kapsamında ödenecek paralar, Savunma Sanayii Destekleme Fonu adına T.C. Ziraat Bankası, T. Halk Bankası ve T. Vakıflar Bankasında açılacak hesaba yatırılır.

Bu madde hükümlerinden yararlanan yükümlüler hakkında saklı, yoklama kaçağı ve bakayadan dolayı idari ve adli soruşturma ve kovuşturma yapılmaz, başlatılmış olanlar sona erdirilir ve bu suçlara ilişkin kesinleşmiş idari para cezaları tahsil edilmez.

Bedelin ödenmesine ilişkin usul ve esaslar Milli Savunma Bakanlığınca belirlenir."

Kişinin bu surette kendisini küfürden kurtarmak için bir miktar para vermesi, yani bedelli askerlik yapması caizdir. Bunun delili İmam ibni Huzeyme (rahimehullah)'ın "Sahih"inde tahri ettiği şu hadistir:

أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، أَخْبَرَنَا النَّضْرُ ، وَرَوْحُ ، وَأَبُو أُسَامَةَ ، قَالُوا : حَدَّثَنَا عَوْفُ بْنُ أَبِي جَمِيلَةَ ، عَنْ أَبِي عَثْمَانَ النَّهْدِيِّ

، أَنَّ صُهَيْبًا حِينَ أَرَادَ الْهَجْرَةَ إِلَى الْمَدِينَةِ ، قَالَ لَهُ كُفَّارُ قُرَيْشٍ : أَتَيْنَا صُعُوكًا ، فَكُنَّا مَالِكًا عِنْدَنَا ، وَبَلَّغْتَ مَا بَلَّغْتَ ثُمَّ تُرِيدُ أَنْ تَخْرُجَ بِنَفْسِكَ وَمَالِكَ ، وَاللَّهِ لَا يَكُونُ ذَلِكَ ، فَقَالَ لَهُمْ : أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَعْطَيْتُكُمْ مَالِي أَتَخْلُونَ سَبِيلِي ؟ فَقَالُوا : نَعَمْ ، فَقَالَ : أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ جَعَلْتُ لَهُمْ مَالِي ، فَبَلَّغَ ذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : رِيحَ صُهَيْبٍ ، رِيحَ صُهَيْبٍ .

İmam ibni Huzeyme (*rahimehullah*) der ki: Bize Abdullah bin Muhammed el-Ezdi haber verdi, dedi ki: Bize İshak bin İbrahim tahdis etti, dedi ki: Bize en-Nadr ve Revh ve Ebu Usame haber verdiler, dediler ki: Bize Avf bin Ebu Cemile tahdis etti, dedi ki: Ebu Osman en-Nehdi'den:

“Suheyb Medine'ye hicret etmek istediği zaman Kureyşli kâfirler ona şöyle dediler: “Sen bizim yanımıza fakir ve sefil bir halde geldin. Bizim yanımızda malın çoğaldı. Sahip olabileceğin kadar mala sahip oldun. Şimdi hem kendin hem de malını kendinle beraber götürüp yanımızdan çıkıp gitmek mi istiyorsun. Allaha yemin olsun ki bu olmayacak.” Suheyb onlara “Ne dersiniz? Size malımı verirsem beni bırakır mısınız?” dedi. Dediler ki: “Evet!” Bunun üzerine Suheyb “Şahit olun ki, ben onlara malımı verdim” dedi. Bu hâdise Rasulallah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'e ulaştığında şöyle buyurdu: **“Suheyb kazandı, Suheyb kazandı.”**”

Gördüğün gibi değerli kardeşim Suheyb bin Sinan er-Rumi (*radiyallahu anhu*) üzerine vacip olan bir ameli edebilmek için, yani hicret edebilmek için edindiği tüm malını kâfirlere teslim etmiştir. Bu davranışı hem Rasulallah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'de kabul görmüştür ve hem de övülmüştür. Dolayısıyla müslümanın kendisini küfürden kurtarmak için malını feda etmesi evlasıyla övülecek bir amel olur. Ayrıca şöyle de diyebilirsin: Hicret'in zaten gayesi nedir? Müslüman'ın dinini koruması için şirkten tevhide, küfürden imana, bid'attan sünnete, masiyetten itaate kaçmasıdır. Binaen aleyh Suheyb (*radiyallahu anhu*) sadece bir vacibi eda edebilmek için değil bilakis dinini korumak için malını feda etmiştir. Bu manada müslümanın küfür olan askerliğe gitmemek için para vermesi aynı bunun gibi olur.

Binaen aleyh kişi verdiği parayla hiçbir surette askere gitmeyecekse, yani kendisini bu küfürden tamamıyla kurtarabiliyorsa bu parayı vermesi caizdir. Verilen miktarın çok veya az olması cevazı noktasında etkili olmaz. Allah-u Alem.

Bu görüşümüze yönelik bazı şüpheler gelebilir:

Birinci şüphe: Rivayet mürseldir. Mürsel rivayet delil olmaz.

Bu şüpheye cevaben derim ki:

Bir: Hadis seneden sahihtir.

Abdullah bin Muhammed el-Ezdi. O Abdullah bin Muhammed bin Abdurrahman bin Şiraveyh bin Esed el-Kureyşi'dir. Ebu Muhammed el-Muttalibi en-Neysaburi (*rahimehullah*). İmam İbni Huzeyme ve İmam İbni Hibban (*rahimehumallah*)'ın şeyhidir. İmam el-Hakim (*rahimehullah*) şöyle der: "İbni Şiraveyh fâkihtir, Neysabur'un büyüklerindedir. Onun adaletine ve istikametine delalet eden çok sayıda eserler tasnif etmiştir. Beldemizin hafızları ondan rivayette bulunmuşlardır." Onlardan birkaç tanesini zikrettikten sonra "onunla (İbni Şiraveyh'le) ihticac ederlerdi" der.

İshak bin İbrahim. O ümmetin imamlarından İmam İshak bin İbrahim bin Mahled bin İbrahim el-Hanzali'dir. Ebu Yakub el Mervezi (*rahimehullah*). İshak bin Rahaveyh olarak meşhurdur.

En-Nadr. O en-Nadr bin Şumeyl el-Mazini'dir. Ebu'l-Hasan en-Nahvi el-Basri (*rahimehullah*). İmamlar Ali bin Medini, Yahya bin Main ve Ebu Hatim ar-Razi (*rahimehumallah*) sikadır demişlerdir.

Revh. O Revh bin Ubade bin el-Ala el-Kaysi'dir. Ebu Muhammed el-Basri (*rahimehullah*). İmam Yahya bin Main (*rahimehullah*) saduktur der. Hafız İbni Hacer ve el-Hatib (*rahimehumallah*) sikadır derler.

Ebu Usame. O Hammad bin Usame bin Zeyd el-Kureyşi'dir. Ebu Usame el-Kufi (*rahimehullah*). İmam Ahmed ve İmam Yahya bin Main sikadır demişlerdir.

Avf bin Ebu Cemile. O Avf bin Ebu Cemile el-Abdi el-Heceri'dir. Ebu Sehl el-Basri (*rahimehullah*). İmam Ahmed ve İmam Yahya sikadır demişlerdir. Ve İmam Ebu Hatim saduktur, salihdir demiştir.

Ebu Osman en-Nehdi. O Abdurrahman bin Mul bin Amr en-Nehdi'dir. Ebu Osman en-Nehdi (*rahimehullah*). İmamlar indinde sikadır. Ebu Osman en-Nehdi (*rahimehullah*) Rasulallah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) hayatta iken iman etmiştir lakin onu görmemiştir. Hafız Ebu Nasr el-Kelebazi (*rahimehullah*) şöyle der: "Nebi (*sallallahu aleyhi ve sellem*) zamanında İslam'a girmiştir ama onu görmemiştir. Lakin onun (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in zekât memurlarına zekât vermiştir." Ve Âsim el-Ahval şöyle der: "Ebu Osman en-Nehdi'ye "Rasulallah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'e ulaştın mı?" sorulduğunu duydum. "Evet! Ona üç kere zekât ödedim ama onu

görmedim. Ömer zamanında savaşa çıktım. Yermuk, Kadisiye, Celule, Tuster, Nehavend, Azerbaycan, Mihran ve Rüstüm savaşlarına katıldım” dedi. Ebu Osman en-Nehdi (*rahimehullah*) Ömer, Ali, ibni Mesud, Ubey bin Kab, Bilal, Sad bin Ebi Vakkas, Selman el-Farisi, Huzeyfe bin el-Yeman, Ebu Musa el-Eşari, Usame bin Zeyd, Said bin Zeyd bin Amr bin Nufeyl, Ebu Hureyre ve ibni Abbas (*radıyallahu anhum ecmain*)’den rivayet etmiştir.

İki: Ebu Osman en-Nehdi (*rahimehullah*)’ın Suheyb bin Sinan er-Rumi (*radıyallahu anhu*) ‘dan işitmemiş olmasına, yani rivayetin mürsel olmasına gelince. İmam Ebu Bekr ibni Merdeveyh (*rahimehullah*) hadisi muttasıl senetle tahriç etmiştir. İmam Ebu Bekr ibni Merdeveyh (*rahimehullah*) şöyle der: “Bize Muhammed bin Ahmed bin İbrahim tahdis etti, dedi ki: Bize Muhammed bin Abdullah bin Ruste tahdis etti, dedi ki: Bize Süleyman bin Davud tahdis etti, dedi ki: Bize Cafer bin Süleyman ed-Dabay tahdis etti, dedi ki: Bize Avf bin Abu Cemile tahdis etti, dedi ki: Ebu Osman en-Nehdi’den, o da Suheyb’den. Suheyb dedi ki: “Mekke’den Medine’ye hicret etmek istediğim zaman Kureyşliler bana şöyle dediler...”

Bu senedin ravileri sikadır Muhammed bin Abdullah bin Ruste ve Cafer bin Süleyman ed-Dabay hariç. Onlar saduktur (yani sika derecesinin altında ve rivayeti hasen derecesinde olacak olan ravi).

Üç: Hadisin çok şahitleri vardır.

İmam el-Hâkim (*rahimehullah*) Enes bin Malik (*radıyallahu anhu*)’dan şöyle tahriç etmiştir: **“İnsanlardan öyleleri de var ki Allah’ın rızasını arayarak nefsinin (Ona) satar. Allah kullarına çok merhametlidir”** Suheyb hakkında indi. Ve Nebi (*sallallahu aleyhi ve sellem*) onu gördüğünde şöyle dedi: **“Ebu Yahya satışın kazançlı oldu.”** Sonra ona inen ayeti okudu.” İmam el-Hâkim (*rahimehullah*) “Muslim’in şartlarına göre sahihtir” der. İmam ez-Zehebi (*rahimehullah*) da İmam el-Hâkim’in tashihine susmuştur.

Ve İmam ibni Ebu Hatim (*rahimehullah*) Said bin Museyyeb (*rahimehullah*)’tan, İmam Ahmed, ibni Sad ve ibni Hişam’da Ebu Osman en-Nehdi’den Suheyb (*radıyallahu anhu*)’nun kıssasını tahriç etmişlerdir.

Velhasıl hadis sahihtir ve şüphesiz ihticac için uygundur.

İkinci şüphe: Askerlik için verilen bedel tağutu desteklemektir.

Bu şüpheye cevaben derim ki:

Tağuta verilen her mala mutlak olarak destek verme manasını yüklemek

şüphesiz batıl bir sözdür. Akıl sahibi hiç kimsenin buna itiraz edeceğini zannetmiyorum. Zira kâfire verilen malın değişik suretleri vardır. Bunlardan bazıları şeran talep edilen, bazıları şeran men edilen ve bazıları mecburen verilir. Mesela kâfirlerin kalbini İslam'a ısındırmak için zekât malından verilen mallar veya sözleşmelere vefa gösterip verilen mallar veya umumi maslahattan ötürü verilen mallar veya fakir kâfire yardım olarak verilen mallar şeran matlup olan kısımdandır. Ve mesela kâfir devlete verilen vergi ve benzeri icbari bedeller mecburen verilen kısımdandır. Ama tağutu veya tağutu destekleyen kurumlara ve şahıslara destek kastıyla verilen mallar muhakkak şeran men edilmiş olan kısımdandır.

Bedelli askerlik yapan Müslüman 18.000 TL gibi hiç de az olmayan bir miktarı niçin veriyor? Askere gitmemek için değil mi? Küfre girmemek için değil mi? Şu halde verdiği parayla tağuta destek verdiğini nasıl iddia edebiliriz. Kişinin def etmeyi kast ettiği fesadı aynı zamanda desteklemeyi kast ettiğini hangi akıl iddia eder? Kâfire mücerret olarak para vermek onu desteklemektir denilirse o zaman Rasulallah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) ve Hulefa-i Raşidin ve onlardan sonra gelen Müslümanlar ve bugün kâfirin idaresi altında yaşayan bütün Müslümanlar tağutu mallarıyla desteklemektedirler. Bu sözün batıllığına itiraz etmeye dahi ihtiyaç yoktur. Kaldı ki Rasulallah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in ve yedi semanın üstünden Allah (*celle ve âlâ*)'nın Suheyb bin Sinan (*radiyallahu anhu*)'nun dinini korumak ve küfürden kaçmak için bütün malını kâfirlere verdiğini nasıl övdüklerini gördün.

Üçüncü şüphe: Sözleşme üzerinde yine de askerlik yapmaktadır.

Buna cevaben derim ki: İsimlerin hakikat üzerinde bir etkisi yoktur. Bir hakikatin ismi doğru koyulur veya yanlış koyulur ama her halde verilen isim müsemmayı, yani hakikati değiştirmez. Askere gitmemeyi bedelli askerlik olarak isimlendirmek onu hakikatinden çıkarmaz. Bilakis askere gitmeyen askere gitmemiştir kâğıt üzerinde o askere gitmiş kabul edilse de.

Dördüncü şüphe: Sözleşme küfür üzere sözleşmedir.

Bu şüpheye cevaben derim ki:

Birincisi "Bedelli askerlik sözleşmesini" henüz görmedik, maddeleri ve şartları nedir bilmiyoruz. Bunun için bizzat sözleşmeyi değerlendirmemiz mümkün değildir. Henüz var olmayan bir şeye şeri hükümler vermek bizim mezhebimiz değildir.

Ve eğer "küfür üzere sözleşmedir" derken askerlik yapmak üzere sözleşme olduğu kast ediliyorsa derim ki: İsimlerin hakikate tesiri yoktur.

Ama bu sözleşme yüksek ihtimal ile bazı küfür maddelerini ihtiva edecektir. Bu halde küfür içerikli sözleşmelerin aslen hükmü nedir? Bunu değerlendirebiliriz.

Bilerek ve irade ederek küfür üzere sözleşmek şüphesiz küfürdür. İradesini telaffuz etmese de. Zira küfrü irade etmek küfürdür. Ama bir sözleşmenin altına mücerret imza atmak o sözleşmeyi ikrar etmiş olmayı ilzam etmez. Zira kasıta ihtimal vardır. Ulema yazının şeran muteber olması için dil ile ikrar mertebesinde olmasını aramışlardır, çünkü asıl olan dil ile ikrardır. Yazı nutkun bedelidir. Bunun için birincisi yazının sahibine nispeti sabit olması gerekir ve ikincisi yazı sahibinin kastını tabir edecek açıklıkta olması gerekir. Ama kişinin kasıtsız yazdığı yazı şeran muteber midir değil midir? Bu ulema arasında tartışılmıştır. Bir taife yazanın yazının içeriğini kast etmiş olmasını şart koşarken bir taife yazının kastı tabir edecek açıklıkta olmasını yeterli görmüştür.

İbni Kudame (*rahimehullah*) Muğni'sinde şöyle der: “Eğer kişi talak vermeyi niyet ederek talak verdiğini yazsa zevcesi boş olur. Bu eş-Şabi'nin, en-Nehei'nin, ez-Zuhri'nin, el-Hakem'in, Ebu Hanife'nin ve Malik'in görüşüdür. Eş-Şafii'den gelen de budur. Ama ashabından bazıları talakı niyet etse de talakın geçerli olmayacağı görüşünde olduğunu söylemişlerdir. Çünkü konuşmaya kâdirdir. Bu durumda işaretle vermiş gibi talakı geçerli olmaz. Ama bize göre yazı talakı tabir edecek harflerden ibarettir. Eğer kişi yazısında talakı ifade ederse ve bu bizzat yazıdan anlaşılırsa ve bunu niyet ederse sözle söylemiş gibi geçerli olur. Çünkü yazı yazanın sözünün yerini tutar... Ama niyetsiz yazmış olması hali için Ebu'l-Hattab şöyle der: Kadı Şerif “İrşad”da iki rivayet zikretmiştir. Birincisi: Geçerlidir. Bunu eş-Şabi, en-Nehai, ez-Zuhri ve el-Hakem demişlerdir. Ve ikincisi: Niyetsiz geçerli değildir. Bu Ebu Hanife ve Malik'in görüşüdür ve eş-Şafii'den aktarılmış olandır. Çünkü yazı ihtimaller içerir. Kalem denemiş olabilir veya yazı çalışması yapmış olabilir veya ehlini terbiye etmek istemiş olabilir...”

Bizim konumuz ise yazı değil imzadır. Ki imza yazıdan ziyade işarete benzemektedir. İşaretin kastı tabir etmesindeki ihtimaller şüphesiz çok daha fazladır. Dolayısıyla imzada kastın varlığını şart koşmak daha evladır.

“Ama zamanımızın örfünde imza söz değerinde ve hatta sözden daha değerlidir” denilse, derim ki: Bunun bizim konumuzda bir etkisi yoktur. Çünkü söz konusu olan “Bedelli askerlik sözleşmesi” iki tarafın karşılıklı haklar ikrar ettikleri bir sözleşme değildir. Bilakis talep ve kabulden ibaret olan bir sözleşmedir. Özellikle şu zamanda kâfirlerin yönettikleri ülkelerde yapılan sözleşmelerin belki hepsi küfür içeren sözleşmelerdir. En azından her

sözleşme iki tarafın bir anlaşmazlığı halinde beşeri mahkemelerin yetkili olacağını ve iki tarafın da bu mahkemeden çıkacak karara boyun eğeceğini içermektedir. Bu şüphesiz küfürdür. “Zamanımızın örfünde imza atanın bu şartı ikrar ettiğini, razı olduğunu iktiza eder, imza atanın niyetine değil kendisiyle sözleşme yapılanın anladığına bakılır” denilirse o zaman istisnasız her Müslüman küfre girmiştir. Kimin suyu, elektriği, telefonu veya maili yok. Şu zamanda bilgisayarı olmayan Müslüman takriben yok gibidir. Bak bakalım o programların kurulumunda nice küfür şartları kabul ediyorsun.

Bütün bu tür sözleşmelerde kişinin niyeti ölçüdür. Muhakkak ki asıl olan Allah’a ve ahirete iman etmiş olan bir kişinin bu tür sözleşmeleri imzalaması caiz olmamasıdır. Lakin kişinin bu fesattan içtinap etme kudreti olmadığı durumda sözleşmenin küfür maddelerini inkâr ederek imzalamasında inşaAllah bir beis yoktur. Çünkü imzası kasıttan halidir ve şeran itibarı yoktur. İnkâr ile beraber imza atması “Ben bu sözleşmedeki küfürleri ikrar ediyorum, kabul ediyorum, razıyım” manasına gelmez. Allah-u Alem.

Üçüncü mevzu: Faizli kredi çekmenin hükmü.

Bankadan faizli kredi çekmek kati surette haramdır. Allah (*subhanehu ve teâlâ*) şöyle buyuruyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

“Ey iman edenler! Ribayı (faizi) kat kat fazlalığıyla yemeyin. Allah’tan korkun ki kurtulasınız.” (Al-i İmran, 130)

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلَ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

“Riba (faiz) yiyen kimseler, şeytan çarpan kimse nasıl kalkarsa ancak öyle kalkarlar. Bu ceza onlara “alışveriş de faiz gibidir” demeleri yüzündendir. Oysa Allah, alışverişini helal, faizi de haram kılmıştır. Bundan böyle her kim, Rabbinden kendisine gelen bir öğüt üzerine faizciliğe son verirse, geçmişte olanlar kendisine ve hakkındaki hüküm de Allah’a kalmıştır. Her kim de yeniden faize dönerse işte onlar cehennem ehlidirler ve orada süresiz kalacaklardır.” (El-Bakara, 275)

Ve İmam Muslim (*rahimehullah*)'ın tahriç ettiği hadiste Cabir (*radiyallahu anhu*) şöyle diyor:

لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آكِلَ الرِّبَا وَمُوكِلَهُ وَكَاتِبَهُ وَشَاهِدِيَهُ وَقَالَ هُمْ
سَوَاءٌ

“Rasulallah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) riba (faiz) yiyene, yedirene, kâtibine ve şahitlik edene lanet etti ve **“Onlar aynıdır”** buyurdu.”

Binaen aleyh bankadan veya başka her hangi bir yerden veya kişiden faiz üzere borçlanmak icma ile haramdır. İbni Kudame (*rahimehullah*) “Muğni”sinde şöyle der: “Faizin şart koşulduğu her borç haramdır. Bunda ihtilaf yoktur.”

Sadece zaruret hali müstesnadır. Zira zaruret mahzuru zaruret miktarında mubah kılar. Allah (*subhanehu ve teâlâ*) şöyle buyuruyor:

فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

“Kim mecbur kalırsa, başkasının hakkına tecavüz etmez ve zaruret ölçüsünü geçmezse ona bir günah yoktur. Çünkü Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.” (El-Bakara, 173)

وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرُّرْتُمْ إِلَيْهِ

“O size mecbur kalmanızın dışında haram olan şeyleri genişçe açıklamıştır” (El-Enam, 119)

Lakin faizli borç almak için zaruret nedir? Sınırı ve zabıtları nedir?

Bir: Zaruret dinde, canda ve bedende, akılda, ırzda ve malda vaki olacak bir zarardan ötürü var olur. Bu zarar def edilmesi mümkün olan veya tahammül edilmesi mümkün olan bir hacet, meşakkat veya sıkıntı değildir. Bilakis insanın yakinen veya zannı galip ile dinen veya bedenen helak olmasına veya bir azasının telef olmasına veya uzun zaman veya ağır şartlar altında esaretine veya kalıcı, müzmin hastalığa sebebiyet veren tahammül edilmeyecek olan zarardır.

Bedruddin ez-Zerkeşi (*rahimehullah*) “El-Mensuru fi'l-Kavaid”de şöyle der: “Zaruret o durumdur ki eğer kişi yasaklanmış olandan faydalanmasa helak olacak veya helak olmaya yakın olacak. Mesela yemese (açlıktan) veya

giymese (donarak) ölecek olan gibi veya bir azası telef olacak olan gibi. Böylesi için haramdan faydalanmak mubah olur. Hacet ise şudur: Mesela yemediği takdirde ölmeyecek olan aç kişi gibi. Bu kişi muhakkak bir güçlük ve meşakkat içindedir. Lakin (hali zaruret hali olmadığı için) haramlar ona mubah olmaz.”

İki: Mahzur olan zaruret miktarı kadar mubah olur. Yani zaruret fazlası asıl hükme tabidir, yani haramdır.

Üç: Mahzur olan zaruret hali devam ettiği müddetçe zaruret miktarında mubahtır. Zaruret halinin kalkmasıyla hüküm aslına döner.

Dört: Zaruret hali asıl değildir istisnadır. Bunun için ancak bütün mümkün mubah yollar kapandıktan sonra mahzur zarureten mubah olur.

Mesela bir kişinin hayati önem taşıyan bir ameliyat geçirmesi gerektiğini farz edelim. Kendi parası yoksa ve devletin sunduğu yardımlardan faydalanamazsa veya zorunlu sağlık sigortasından faydalanamazsa veya elinde paraya çevirebileceği gayrimenkul veya menkul malı yoksa veya ameliyat masraflarını taksitlere bölme durumu yoksa veya ameliyatın tarihini tehir etme ve bu arada çalışarak ameliyat masraflarını kazanma imkânı yoksa veya yardımcı olacak bir tanıdığı veya borç verecek bir kişi yoksa, yani masrafları kapatmak için mümkün ve mevcut olan tüm mubah yollar kapanmışsa o zaman bankadan ameliyat masrafları miktarında kredi çekmesi mubah olur. Masraflardan fazla çekmesi mubah olmaz. Çünkü mahzur ancak zaruret miktarı kadar mubah olur. Şayet ameliyat sonrası çektiği krediyi kapatabilecek bir miktar para eline geçse krediyi acilen kapatması vacip olur. Çünkü zaruret halinin son bulmasıyla mubahlık da kalkmış olur. Allah-u Alem.

Dördüncü mevzu: Bedelli askerlik için bankadan faizli kredi çekmek.

Yukarıda izah etmeye çalıştıklarımı değerlendirerek bedelli askerlik için bankadan faizli kredi çekmenin hükmüne iki cihetten bakabiliriz.

Bir: Zaruretlere mahzurata mubah olur.

Bu umumen ulema arasında makbul ve muteber olan sahih bir kaidedir. Kuran ve Sünnet bu kaidenin sıhhatine şahitlik eder.

Ulema haramı mubah kılan zarureti nasıl tahdit ettiklerini yukarıda zikrettim. Haram olanı yemez veya giymezse ölecek. Veya ölmeyecek ama tahammül edilmeyecek kadar şiddetli olan bir meşakkate girecek. Bu ölçü konumuzda şu manaya gelir: Faizli kredi çekmezse askere gitme mecburiyetinde kalacak.

Başka bir seçeneği yoktur. Veya askere gitmekten imtina edebilecek ama askere gitmediği için tahammül edilmeyecek meşakkate girecek.

Âcizane kanaatime göre Türkiye de hazır mevcut durumda asıl olan zaruret durumunun var olmamasıdır. Çünkü askere gitmemek için tahammül edilecek birçok seçenekler vardır. Binaen aleyh asıl olan bedelli askerlik için bankadan faizli kredi çekmenin caiz olmamasıdır. Allah-u Alem.

Ancak bazı fertler için zaruret durumu söz konusu olabilir. Mesela defalarca yakalanmış, tebliğ ve ikaz süreci kati surette son bulmuş, hakkında adli işlem başlatılmış, ikametini değiştiremeyen, ülkeyi terk edemeyen ve yakalandığı takdirde kesin surette askere teslim edilecek veya hapsedilecek olan kişi gibi. Veya asker kaçağı olması sebebiyle hayatı tahammül edilemeyecek bir meşakkate dönüşmüş kişi gibi. Böyle bir kardeşin 18.000 TL verecek parası yoksa veya satabilecek arsa, ev, daire, araba ve benzeri malı yoksa veya var ama sattığı takdirde tahammül edilmeyecek bir sıkıntıya girecekse veya yardımcı olacak veya borç verecek bir tanıdık veya kardeş yoksa veya başka mubah yollarla 18.000 TL'yi toplama imkânı yoksa o zaman inşaAllah bankadan faizli kredi çekmesi mubah olur. Ama elinde bir miktar parası varsa veya bir miktar paraya mubah yollarla ulaşma imkânı varsa o zaman ancak 18.000 TL'ye tamamlamak için ihtiyaç duyduğu kadar para çekmesi mubah olur. Mesela elinde 2.000 TL'si varsa ve 1.000 TL'ye satabilecek bilgisayarını ve 500 TL'ye satabilecek telefonunu varsa ve 5.000 TL borç alma durumu varsa sadece 18.000 TL'ye tamamlayacak kadar, yani 9.500 TL kredi çekmesi mubah olur. Allah-u Alem.

İki: Daha ağır kötülüğü işlememek için daha hafif olan kötülüğü işlemek.

Bu da umumen ulema arasında muteber olan ve Kuran ve Sünnet'in şahitlik ettiği sahih bir kaidedir.

İki zarar bir araya geldiği zaman ve ikisinden kurtulma durumu mümkün değilse ikisinden daha hafif olanın işlenilmesi zarureten lazım gelir. Şöyle ki iki zarar hakikatte mevcut ise ve iki zarar ağırlıkta eşit değil, bilakis biri diğerinden daha hafif ise ve muhakkak iki zarardan birini işlemek kaçınılmaz, yani zorunlu ise o zaman iki zarardan daha hafifini işlemek vacip olur.

İmam ibni Teymiyye (*rahimehullah*) şöyle der: "İki haram bir araya gelir ve daha büyük olanın terki daha küçük olanı işlemeden mümkün değilse, o zaman daha küçük olanı işlemek hakikatte haram olmaz. Her ne kadar mutlak olarak vacibin terk edilmesi veya haram olanın işlenilmesi olarak isimlendirilse de. Bu durumda "bir özürden ötürü vacib olanın terk edilmesinden" ve "maslahattan veya zarureten ötürü haram olanın

işlenilmesinden” veya “daha büyük haram olanın def edilmesi için işlenilenden” bahsedilir... Bu mevzu gerçekten çok genişlik içeren bir mevzudur. Bu özellikle nübüvvetin eserleri zayıfladığı ve nebevi hilafetten yoksun olduğu zaman ve mekânlarda böyledir. Bu yönde noksanlık büyüdükçe bu meseleler ve ümmet içinde sebep olduğu fitneler de çoğalmaktadır. Şöyle ki iyilikler ve kötülükler bir birine karıştığı zaman şüpheler ve gereklilikler var olur. Belki bazıları çok büyük kötülükleri de ihtiva etse sadece iyiliklere bakacaklar. Tezadın bu yönünü tercih edecekler. Ve bazıları çok büyük iyiliklerin terkinde de ihtiva etse sadece kötülükleri bakacaklar. Bu yönü tercih edecekler. Vasat olanlar ise çelişkili olan meselenin iki yönüne de bakanlardır.”

Bu kaidenin bizim meselemizde şöyle uygulanması mümkün olur:

Askere gitmek küfürdür. Bankadan faizli kredi çekmek haramdır. Haramın işlenilmesi ancak zaruret halinde mubah olur. Şu halde askere gitmek veya bankadan faizli kredi çekmek arasında tercih etme zorunluluğunda olan Müslüman kötülükte daha hafif olanı tercih etmesi gerekir.

Yani müslümanın şu iki yoldan başka seçeneği yoksa: Ya küfür olan askerliğe gidecek veya haram olan bankadan faizli kredi çekecek ve askere gitmeyecek. Bu durumda bankadan faizli kredi çekerek harama girmemek için küfür olan askere gitmesi caiz olmaz. Bilakis küfür olan askere gitmemek için bankadan faizli kredi çekmesi gerekli olur.

Hulasa:

Değerli kardeşim yukarıda kanun metninde zikredildiği üzere olan bedelli askerlik yapmak inşaAllah caizdir. Ben âcizane bunu men edecek şeri bir sebep göremedim.

Mubah vesileler ile para bedelini ödemekten aciz olanların bedelli askerlik yapmak için bankadan faizli kredi çekmeleri ise aslen caiz değildir. Sadece zaruret durumunda olanlar için inşaAllah mubahtır. Zaruret durumunu ve sınırlarını yukarıda özetlemeye çalıştım. Bir kardeş için zaruret hali var olup olmayışı kendi takdiri ve isteğine göre değildir. Kendisi için zaruret halini zanneden kardeşler muhakkak ilmiyle ve basiretiyle muteber olan ilim ehline danışmalarını önemle tavsiye ederim. Allah-u Alem.

“Hususi veya umumi hacet zaruret mertebesine indirgenir” kaidesi bu mevzuda işlemez mi?” diye sorulsa derim ki:

Bu kaideyi tatbik etmiş olan âlimler zaruret mertebesinde olacak olan hacet

için zabıtlar getirmişlerdir. İnsanların kendi takdirine ve isteğine bırakmamışlardır. Gerçek şu ki bunlar zaruretin zabıtlarına çok yakın olan zabıtlardır. Yani zarureti dini maksatlardan birinin yok olmasına sebep olan zarar olarak tarif ederken haceti dini maksatlardan birinin yok olmasına değil ama sıradan birisinin tahammül edemeyeceği darlık ve meşakkate sebep olacak olan zarar olarak tarif etmişlerdir. Bu da zaruret ile hacet arasında itibari gerektiren bir farkın varlığını sağlamıyor. Allah-u Alem.

Son olarak şu tembihte bulunmayı kendim için zorunlu buluyorum:

İmam ibni Teymiyye (*rahimehullah*)'ın dediği gibi iyilikler ve kötülükler birbirine karıştığı ve nebevi eserlerin zayıfladığı zaman ve mekânlarda insanların ekseri ya gevşekliğe veya da şiddete meyleder. Bir taife sadece iyilikleri görür olur, diğer taife sadece kötülükleri görür olur. Üçüncü taife ise vakiada nebevi eserlere tabi olmayı menheç edinir. Acizliğini itiraf ederek ama taviz vermeden. Kınayanın kınamasından çekinmeden ama masumiyeti de iddia etmeden.

Burada yazdıklarımdan kimse askere gitmeye veya faize dayalı işlemlere umumen ve mutlak surette cevaz verdiğimi çıkarmasın. Allah (*celle ve âlâ*) ayaklarımızı hidayet üzere sabit kılsın. Fetva külfettir. İmam Malik bin Enes (*rahimehullah*)'ın dediği gibi kişi vereceği cevapla kendisini önce cennet ve cehenneme arz etsin. Ona hangisi kazandıracaktır?

Ayrıca hiç kimsenin de Allah katında bahanesi olmak istemem. Bu yazıda olan benim sözümdür. Doğrusuyla yanlışıyla Rabbimin merhametine ve mağfiretine sığınıyorum. Ama belki bazı insanların yapacakları çıkarımlar ve yorumlar benim sözüm değil, o çıkarım veya yorum sahibinin sözüdür. Hesabı kendisine aittir.

Askerlik mevzusu ve faize dayalı işlemler mevzusu bizim hassas olduğumuz ve katiyen kolaylaştırma taraftarı olmadığımız mevzulardır. Ama ilahi emirlerin bir ihlalini ve şeriatın maksatlarına bir muhalefeti göremediğim için ve dinin bu mevzuda genişlik tanıdığına inandığım için yukarıda izah etmeye çalıştığım surette bedelli askerliğin caiz olmasına ve sınırlı bir kesiminde bunun için faizli kredi çekmelerin mubah olmasına kanaat getirdim. Hakka isabet ettiysem sadece Allah (*celle ve âlâ*)'nın lütfü keremindedir. Hata ettiysem nefsimden ve şeytandandır.

إِن نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ بِمُستَيْقِنِينَ

“Biz sadece zannediyoruz. Bu hususta kesin bir bilgimiz yoktur” (El-

Casiye, 32)

Allah'a hamd ve Rasûlü Muhammed'e salât ve selam olsun. Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.